

PEOPLE'S UNION FOR CIVIL LIBERTIES

Parbodh C. Bali (District President)

email: - pcbali@rediffmail.com

(AMRITSAR DISTRICT CHAPTER)

121-A, Krishna Square-II, Batala Road, Amritsar – 143001 (INDIA)

gzi kp oki d/ ;oki b'e ; {uBk nfXekohnk; bJh wkor dofFek

; {uBk dk nfXeko, ek-B 2005, Gkos d/ Bkrfoek ~ fe;/ th ; oekoh dcsO s' ; {uBk gLgs eoB dk jE gLkK eodk j? fe;/ th ; oekoh dcsO dk ;oki b'e ; {uBk nfXekoL Bkrfoek ~ ; {uBk d/ jE dk ; jh ; toG gLkK eoB bJh wL Gfwek fBGkTdk j? ek-B T; ~ fJj yk; fiwtkoh fddk j? ns/ fe;/ th uE d/ ekoB gLh sok T; ~ fiwtko mfjokTdk j? fJ; bJh oki b'e ; {uBk nfXekoh bJh fJj ioph j? fe Tj fJ; ek-B dk fXnkB Bkb BolyD eo/ ns/ fJ; d/ ; ko/ gYk ~ urh sol ; wM. fJ; ek-B d/ jmk nk/ jo fJE fpB/ gLso d/ T; / ekotJh eofdnc T; ~ jh bfynk polfenk dk fXnkB oYDk ukjhdK j?

Gkos dh nikdh s' gfj bK nroL ; oeko B/ ngDhK fi: kshnk ns/ bN y; N ~ Gkosh iBsk s' SgkK tk; s/ ; oekoh ckJhK T; / bkb chsk pXtkTD dk fotki pDtkfJnk jfJnk ; h. fJ; ckJhK ~ f; tkJ/ rfonk d/ j b eJh th jE Bjh brk ; edk ; h. fi; ekoB **bkb chsk Fkji** Fpd gubD ftu nkfJnk. dF nikd jD s' pknd ; oeko ns/ ; oekoh dcsok d/ nc; oK ~ th fJ; dk pjS ckfJdk Bio nkfJnk fi; ekoB nikd Gkos dh iBsk ~ th ; oekoh d; sktA dh Beb iK T; dk BolyD eoB dk eJh wipS ek-Bh jE Bjh ; h. go dF d/ iX/ dF ; tEk B/ ; oeko ~ fJ; rB bJh wBk fbnk s/ fJ; d/ Bihs/ ti' 15 iB 2005 ftu Gkos dh edoh ; oeko B/ ; {uBk dk nfXeko BK dk fJe ek-B gk; eo fdSk fijVk fe Gkos dF d/ Bkrfoek bJh dLh nikdh d/ oG ftu wBnk iKdk j? fJ; ek-B d/ jh dF d/ edo ns/ gLfk d/ jo ; oekoh dcsO bJh fJj ioph eo fdSk frnk fe ; oeko dhnk fe;/ th ckJhK ftu' eJh th wif d; sktA dh s; dhe ; Lk ekghnk bD bJh, T; dk BolyD eoB dk ns/ fe;/ th t; s{ dk BwBk bD dk jo Gkosh Bkrfoe ~ gLk jE fdSk ikt/.

fJ; ek-B wLkpe ; oeko d/ jo ftGkr bJh ek-B gk; jD d/ 100 fdBK d/ ndo-ndo wfjew/ ftu ew eo oj/ njLdko nc; oK ftu' (1) ; jkJe oki b'e ; {uBk nfXekoh, (2) oki b'e ; {uBk nfXekoh ns/ (3) gfj bh nghbh nEkoNh, dh fB: fesh eoBh ioph ehsh rJh. ; ko/ gLfk dhnk ; oeko B/ pknd ftu fJ; ek-B d/ sfjs nL' ngD/ngD/ fB: w pDKJ/ ns/ gi kp ; oeko B/ 25 iB 2007 ftu ; oekoh BNLfcebF d/ sfjs **gi kp ; {uBk d/ nfXeko oPi 2007** gLfos ehsh. dF d/ jo Bkrfoe ~ ; {uBk wjJhK eotkTD bJh fJ; ek-B ns/ fB: wL dh gLbDK eoBk, ; {uBk wRd tkb/ gLpEh ns/ ; {uBk wjJhK eotkTD tkb/ nc; oK, dBK fXok *s/ ek-Bh pfdFk jB, sk li' fJ; ek-B dk gLk ckfJdk jk; b ehsk ik ; eL BK *s/ iBsk ~ fJ; rB dk jE j? fe ; oekoh dcsok *s/ fpB tik pM gLJ/ ns/ BK jh ; oekoh ftGkrK ~ fJ; rB bJh eJh SN j? fe iBsk ~ dD tkbh ; {uBk, fdS/ iKD s' fJBeko eoB.

; {uBk ns/ foekov dk wsbp eh j?

; {uBk dk wsbp j? fe jo Tj uhi i' fe;/ th oG ftu ftGkr Bkb skLp oYdh j? fit/ fe foekov, d; sktA, fuLmK, Jh-wb, ; bKj, f; ckroF, gL-BN, ; oepo, jLew, b'rpE, fJeokoBkw/ ; wM's/ fogONk, ekri, BwB/ wkvb, efgTNo okjh oY/ jJ/ tbt/ ns/ fe;/ fBiH ndko/ tb' oY/ fJ; sol dhnk ; kohnk ; {uBk, fijfVnk fe;/ ; oekoh ndko/ tb' fe;/ th j b ek-B, fijVk fe T; tb/ bkr{ j't/ T; ek-B jmk wfrnk ik ; edhK jD, fJj ; kohnk uhiK ; {uBk d/ nfXeko ek-B jmk ; {uBk dk Bkw oYfdnk jB (dDh T; dh f; oc Beb jh j? n; b Bjh).

foekov dk wsbp j? fe ftGkr dk eJh th d; sktA, n; b oG ftu nkTD s' gfj bK eL/ oG ftu fbysk, yoV/ ns/ fw; bk (ckJhK), fe;/ cN' d/ oG ftu eJh SNk ehsk tbtK, fe;/ d; sktA dh eJh j{pj{ Beb, fe;/ Feb s' fsnko eJh Bth T; gsh, fe;/ cN' d/ oG ftu fsnko j'Jh eJh Beb, ukj/ Tj tLh ehsh j't/ iK BK, fJB ; kohnk uhiK ~ ; {uBk d/ nfXeko ek-B jmk foekov nkfynd iktK.

; {uBk d/ nfXeko dk wsbp j? fe fJ; ek-B jmk T; ; {uBk ~ gLgs eoB dk jE i' ; {uBk fe;/ ; oekoh ftGkr d/ gk; j? iK T; d/ gLk iK eNob jmk j? ns/ fJ; ftu fJj th FkwB j? fe eJh th ew, d; sktA, foekov d/ BolyD eoB dk jE, fe;/ th d; sktA ik foekov dhnk s; dhe ; Lk ekghnk iK T; ftu' yk; -yk; B; s/ fBuV bD dk jE, fe;/ th uhi iK ; wB dk s; dhe ; Lk ; gB (BwBk) bD dk jE ns/ iEo ; {uBk, efgTNo ftu

wið j? s/ fco Tj ~ fv;e, cbgh, Ng, thvU e? N ik j' b fe;/ th efgTNo d/ tbt/ ~ ;Nb eoB tkb/ :soK
ftu bD dk ik fJ; ;uBk d/ fgN bD dk jE. fJj ;ko/ soL d/ soHrenK ns/ oGK Bkb fJ; soL dhNk jo wið
;uBktk bD dk jE ;kv/ dF d/ jo Bkrfoe ~ jD fwb uEk j? fi; ~ fe;/ ;ps ftu ftGkr tb' fJBeko Bjh
ehsk ik ;edk j?

:kd oY' fijVh ;uBk ;z d ik ftXkB ;Gk d/ wrD s/ fJBeko Bjh ehsk ik ;edk Tj ;uBk ~ ;uBk d/
nfXeko jh fpBeko d/ wrD s/ th fpbeB fJBeko Bjh ehsk ik ;edk.

b'e ;uBk nfXekohNk d/ coi

dF dk eJh th Bkrfoe id fe;/ th ;oekoh dcso ftu' ;uBk wrD bJh fsnko jBk j? sk Tj/ tb/ jh
;oekoh dcso ftu sBks b'e ;uBk nfXekohNk dh fiwtko ;b{ j' ikdh j? fi/ fe b'e ;uBk nfXekoh fpBeko dk
fpB/ gso fbyD ns/ gHgs eoB ftu gph wds eorK. iEo gHoEh gfVnK fbfynK Bjh j? ik Ffofoe og ftu fe;/
th soL Bkb n: 'r j? ngkfji j? sk b'e ;uBk nfXekoh dh jh gph fiwtkoh pDdh j? gHoEh tb' wrh ik ojh
;uBk ~ ekri Tj/ fby/ ikD dh fiwtkoh ~ gpk eo/ ns/ ;uBk bD d/ wSkpe ;jh ;jh gHEBk gso fsnko eo/.

gikp ;oeko d/ oBk wSkpe gHEBk gso ckw ; J/ ; d/ Tj/ dDk pBdk j? go ek-B wSkpe fJj, bkiwh
Bjh e/ gHEBk gso ckw J/ Tjo jh fdsk ikt/. gHEBk gso nkw ekri Tj/ fe;/ th nfXefos GkFk ftu fdsk ik
;edk j? ns/ ;oekoh dcso fJ; gHEBk gso ~ bD s' fJBeko Bjh eo ;edk.

gHEBk gso, gHoEh tb' nkg yB nke/ vke okjh, cE; okjh, ik fe;/ th j' b sohe/ Bkb ;uBk dD tkb/
dcso ftu iwk eotkfnk ik ;edk j? gikp ;oeko d/ oBk ti' fpB/ gso d/ Bkb 10\$-ogJ/ dh ch; dDh ioPh
j? fijVh fe fe;/ th soL fi/ fe vke g;Nb nkovo, uE, vokcN, Brd ik ;oekoh yikB/ ftu iwk eotke/ fdsh
ik ;edh j? fJ; ftu ;oekoh ftGkr fe;/ th soL Bkb fJBeko Bjh eo ;edk. roPh oYk d/ jhK ns/ nB{ fus
iksh d/ Bkrfoek ~ ;uBk bD bJh eJh th ch; ik youk iwk eotkTDk ek-Bh s' s/ gph soL wHkc j?

gHoEh ~ ;uBk wrD dk fe;/ fe;w dk eJh ekoB dZDk eJh ioPh Bjh j? ns/ BK jh ngDk eJh gpk
gsk dZDk ioPh j? f;oc fiE/ iHkph vke gjJ ;e/ TjB gsk dZDk ioPh j? (jD wB: 'r gikp ns/ jfonkDk
jKJheBN d/ jJew wSkpe, gHoEh eb' Tj dk gfjukB gso wrnk ikt/).

;j kfJe b'e ;uBk nfXekoh (JHghNkJHUUH) dhNk ek-Bh fi wtkohNk

- (1) gHoEh tb' fdsk frnk fpB/ gso ns/ nghbK, fpB fe;/ fJsoki d/ gHgs eoBhNk ns/ fpBeko ~ Tj dh
pDdh o;hd ckw ; ph ; Tj/ wJ JhNk eotkTDk j?
- (2) gHgs ehs/ fpB/ gsoK ~ b'e ;uBk nfXekoh ns/ gfj bh nghbK ~ ek-B Eb/ dZ/ Tj Tj nfXekoh i'
gfj bh nghbK nfXekoh pDd/ jB ik dZ oh nghbK ~ gikp oki ;uBk nk: 'r tb nH/ sps s' bK j?

b'e ;uBk nfXekoh (ghNkJHUU) dhNk ek-Bh fi wtkohNk

- (1) gHoEh tb' fdsk frnk gHEBk gso fpB fe;/ fJsoki d/ gHgs eoBk ns/ gHoEh ~ Tj gso dh pDdh gEh
o;hd ckw ; ph ; Tj/ wJ JhNk eotkTDk j?
- (2) gHEBk gso d/ fwbD dh fwsh d/ fiB i bdi j' ;e/ go tK s' tK 30 fdBK d/ ndo-ndo ns/ iEo
gHEBk gso ;j kfJe b'e ;uBk nfXeko d/ okjh fwfbnk j? ns/ gi fdBK d/ tX/ Bkb (35 fdBK d/ ndo)
gHoEh ~ wrh rJh ;uBk wJ JhNk eotkTDk j? b'e ;uBk nfXekoh, fi; j' b nfXekoh eb' ;uBk bD
bJh ;j kfJsk wrdK j? Tj ~ th **: wfmNk b'e ;uBk nfXekoh** wfbNk iktK ns/ Tj dh fe;/ th TjoxDk
ti' Tj Bkb th gikp oki ;uBk nk: 'r tb' TjH fttjko ehsk iktK, i' fe sBks ;uBk nfXekoh Bkb
jDk ukj hdk ;h.
- (3) ;w/ d/ ndo gHoEh ~ ;uBk wJ JhNk eotkTDk jh fJ; ek-B dh gfj bh Fos j? Bjh sk b'e ;uBk
nfXekoh Tjo fiB fdBK dh dB Bkb ;uBk fdsh rJh, ik Bjh fdsh rJh, ik rbs fdsh ik nXph fdsh
ik n; pXs fdsh rJh sk 250\$-ogJ/ o' d/ fJ; kP Bkb (tK s' tK 25 jiko ogJ/ sE) i pwbK brkfNk
ik ;edk j? ns/ Tj b'e ;uBk nfXekoh Tjo wfjew/ tb' ekotJh eoB dk jJew th j' ;edk j? fJj
i pwbK ns/ ekotJh eoB dk nkdF gikp oki b'e ;uBk nk: 'r tb' nro ddi fpB tiK d/ ;kps j' t/
sk jBk j? . fJ; d/ fJBktk b'e ;uBk nfXekoh ~, gHoEh ~ pDdk joikBk dD dk jJew th j' ;edk j?
fi; dh eJh ;hK ek-B tb' fBFfus Bjh. go fJj ;koh ekotJh s' gfj bK b'e ;uBk nfXekoh dh itkP
sbph oki ;uBk nk: 'r tb' eoBk ioPh j? *s/ b'e ;uBk nfXekoh ~ ngDh fBodFsk ;kps eoB dk
fJz wek fdsk ikDk ek-Bh s' s/ ioPh j? nro fco th fJj ;kps jBk j? fe ddi dk ekoB b'e
;uBk nfXekoh yB ;h, sk b'e ;uBk nfXekoh d/ fybkC ekotJh dk jJew d/ fdsk ikdk j?
- (4) go nro ;uBk fe;/ Bkrfoe dh fidrh ik nikdh d/ ;pX ftu j? sk gHEBk gso d/ fwbD d/ tK s'
tK 48 xfnNk ftu gHoEh ~ ;uBk dDk ioPh j?

- (5) ;uBk dk Blesk doi Blesk itkp dDk, d; skt/iK dhnk ekghnk ~ s; dhe eoBk *s/ TBu d/ Tgo tkoh d/ Bpo fbyDk s/ fJj ; gFN eoBk e/ jo Bles/ Bkb feB/ s/ ej V/ d; skt/i ; pXs B dDk ioph j?
- (6) ghoEh ~ ;uBk dD d/ Bkb Bkb ngD/ dcso dh gfj bh nghbh nEkoNh dk Bkw ns/ gsk dZ d/ j'J/ ghoEh ~ fJj dZ Dk ioph j? fe ieo ghoEh fdsh rJh ;uBk s' ; sFN Bjh j? sk Tj fJ/ d/ fybkc nghb dcso d/ fJ; gfj bh nghbh nEkoNh ~ eo ; edk j?
- (7) fJj dYDk fe ; koh wrh rJh ;uBk nro fe; / j' b ; oekoh ftGkr iK ; z Ek d/ Bkb ; G s' Bidhe ; pXs j? sk ghoEh d/ gheBk gso ~ tK s' tK 5 fdBK d/ ndo-ndo Tj ; pXs ; oekoh ftGkr ~ GAdk. nro 5 fdBK s' dsh j' iK/ sk be ;uBk nfXekoh dh ngDh yd dh fiwtkoh j? fe ; pXs dcso eb' ;uBk ghs eo/ ns/ gheBk gso ghs jD d/ 30 fdBK d/ ndo-ndo ghoEh ~ ;uBk yd wjJhnk eotkU/.
- (8) fJj dYDk j? fe wrh rJh ;uBk dk eJh fjzk fe; / fJz iK fJz s' tK fe; / j' b ftGkr Bkb ; pXs j? *s/ TBu TBu fjz/ ~ gi fdBK d/ ndo-ndo ; pXs ftGkrK ~ gheBk gso dh fJz-fJz cN' ekgh GAdnk j fJnk TBu ftGkrK ~ TBu TBu fjz/ dh ;uBk ghoEh ~ f; X/ s' s' GAd dh pBsh eoBk ns/ ngDh fJ; eotkUh dh ;uBk ghoEh ~ Ghe/ fJj dZ Dk fe TBu TBu fjz/ dh ;uBk Tj ~ ; pXs ftGkr GAdr/ ns/ pkeh fjz/ dh ;uBk yd be ;uBk nfXeko ghoEh ~ ; w/ f; o d/ dtrk. Tgo fby/ Blesk Bpol (7) ns/ (8) d/ tes fpB/ gso d/ Bkb 10\$-ogJ/ dh ch; ~ be ;uBk nfXekoh ngD/ eb jh iwk oYrk ns/ ; pXs dZ o/ ftGkrK ~ fJj ; fus eo dtrk fe fpB/ gso d/ Bkb 10\$-ogJ/ dh ch; iwk j' rJh j?
- (9) ieo ;uBk ngD/ ftGkr iK wfjew/ d/ fJz iK fJz s' finkdk, fiBhnk th Fytk Bkb ; pXs j? TBu ; kohnk Fytk eb' ;uBk ghs eoe/ yd ghoEh ~ 30 fdBK d/ ndo-ndo GAdk j?
- (10) fJ; rb dh gb/ fXnkB Bkb ; u-; wM e/ s; bh eoBk fe fenk fdsh iK ojh ;uBk ; jh j? nro eJh rbs, n; gFN, nXph iK n; pXs j? sk Tj ~ fiwtkoh Bkb ; pXs Fyk tb' dpkok mhe ns/ gbk eotkTPk j?
- (11) ;uBk ~ ngDh yd dh wjo fwsh ns/ d; ys eoe/ s; dhe eoBk j? ns/ fbyDk j? fe ;uBk nfXeko jh wjJhnk eotkUh iK ojh j? ns/ nro eJh ch; bish rJh j? sk Tj dk totk d; skt/i Tgo doi eoBk j? nro ; HwH trbk j? sk Tj Tgo th s; dhe, d; sys, fwsh, wjo, ehws fbyDk j? ns/ nro eJh BwBk j? sk Tj d/ Tgo th fJj ; kohnk fBfBhnk brkDhnk jB, sk li' Gftz ftu eJh rbsh iK Fe-Fp/ dh eJh rfiKJF BK j't. fJj be ;uBk d/ nfXekohnk d/ ngD/ ckJd/ ftu j? sk i' fdsh ;uBk fe; / ndkbs ftu ; ps ti' gF jdh j? sk eJh ; w/; nk BK pD/.
- (12) ieo Tj ~ fe; / dZ/ ; oekoh ftGkrK iK ; z Ek eb' eJh gheBk gso pdb e/ Tj d/ ngD/ dcso d/ ; pX ftu ;uBk wjJhnk eotkTP bJh fwbdk j? sk Tj ~ fwbd d/ 30 fdBK d/ ndo-ndo ghoEh ~ f; Xk wjJhnk eotkU/ ns/ fJ; dh fJz Beb ; pXs ftGkr ~ th GAd.
- ;uBk dh ehws dh wr
- (13) gikp ; oeko d/ oBk wskpe gheBk gso d/ fwbd s/ finkdk s' finkdk 10 fdB d/ ndo-ndo ghoEh ~ ;uBk dh ehws d/ pko/ ckow ; vh ; Tj ; fus eoBk j? ns/ 10 fdBK d/ ftu ; fus BK eoB dh ; ps ftu fco fpBK fe; / ehws d/ wps ;uBk ghoEh ~ wjJhnk eotkTPk j?
- (14) ghoEh ~ ;uBk dh ehws dZ D tb/ Tj ehws dk totk fit/ fe ekghnk J/3 iK J/4 ; kJhi dhnk jB *s/ ehws 2 ogJ/ gsh ekgh s/ ghoEh d/ gheBk gso d/ jo Bles/ d/ itkp ftu feBhnk feBhnk cN' ekghnk pDdhnk jB, ieo ;uBk efgTNo s' Beb eoe/ dDh j? sk efgTNo dh ; HwH dh ehws 50 ogJ/ jo fJz ; HwH, eb feBh ehws pDdh j? ns/ BwB/ d/ wB d/ fJ; kp Bkb pDdh ehws, fiB vke youk pDdk j? Tj dk ; kc-; kc ns/ ; gFN totk dDk j? ehws fe; / th og ftu ghoEh tb' iwk eotkUh iK ; edh j? fJ; ftu eJh pfdF Bjh j?
- (15) ehws fpbeb tkip wrh iK ; edh j? fpB tik tX(iK rB tkip ehws wrDk wBk j? fJ; bJh ehws dZ D d/ Bkb Bkb ehws d/ c? b/ dh iK fdsh iK ojh ;uBk d/ ; tog d/ ; pX ftu ghoEh tb' dpkok ftuko/ iKD dh wr eoB dk jz ghoEh ~ dZ; nk ikt/ ns/ Bkb jh fJ; wr eoB dh ; w/ ; hwK ns/ sohek gfj bh nghbh nEkoNh dk Bkw gsk ns/ j' b fJ; ftF/ pko/ ; ko/ tbt/ fdsh/ iKD. roph oYk d/ Eb/ ns/ nBf; fus iksh d/ Bkrfoek ~ ;uBk dD bJh eJh th ch; iK youk ek-Bh s' s' / fpbeb wphc j?
- 16) ghoEh eb' ehws dh wr eoB dh fwsh s' be/ ghoEh tb' ehws iwk eotkTP tkbh fwsh d/ ftueko tkb/ fdB ;uBk wjJhnk eotkTP tkbh ; w/ ; hwK 30 fdB ftu iwk j' iKd/ B/ ns/ be ;uBk nfXekoh ~ ;uBk dD d/ ; w/ ftu TB/ ; w/ dk tXk j' iKdk j?
- 17) nro ghoEh Folfoe og ftu fe; / th sol Bkb n: r, ngr iK ngkji j? sk be ;uBk nfXekoh Tj ghoEh ~ ;uBk dD ftu gph ; jkJsk dtrk ns/ BolyD eoB d/ tb/ th bVhdh ; jkJsk gpkB eorK.
- 18) ;uBk fi; Feb ftu wi d j? s/ i/ Tj og ftu jh wrh rJh j? s/ gheBk gso nKD ; w/ Tj / jh Feb ftu dDk bkiwh j? f; oc Tj ; ps ftu jh be ;uBk nfXekoh ;uBk dD s' fJBeko eo ; edk j? i/

;fBk dD ftu wfjew/ d/ nkofEe ;oSk d/ Tš/ eJh pjš tšk rō-nBškse pM gžk j? iK ;pXs foekov dh ;přynk iK oř-oykt dk Bē;KB j?

;fBk iK iKDeKoh i' Bjh fdšh iK ;edh

- 19) i/ ;fBk fe;/ sh; o/ fXoK Bkb ;pX ořdh j? iK sh; o/ fXoK tb' fdšh j'Jh j? iK sh; o/ fXoK tb' rřs wBh iKdh j? go bē ;fBk nřXekoh Tē ;fBk iK Tē ;fBk dk eJh řžk, gřoEh ~ dD dk řJSē j? sK bē ;fBk nřXekoh B/ ;fBk wrD d/ gřEBk gšo d/ fwBd d/ tK s' tK 5 fdBK d/ ndo-ndo, sh; oh fXoK ~ fbysh BřN; dDk j? ns/ sh; oh fXoK ~ řJj ;řus eoBk j? ř bē ;fBk nřXekoh řJ; soř dh ;fBk gřoEh ~ dD bJh yř fsnko j? ns/ sh; oh fXoK 10 fdBK d/ ndo-ndo fbyš iK ipkřh ngDk gř ořD ř fenk bē ;fBk nřXekoh řJ; fe;w dh ;fBk gřoEh ~ d/ dř/ iK BK dř/ ns/ sh; oh fXoK i' th itkp dDrhřk, Tē dk bē ;fBk nřXekoh, ;fBk dD dk c?bk eoB s' gřjBK řXřkB ořřk. nro ;fBk dD ftu bē řžš, sh; oh fXoK d/ řžšK ~ wfj; ř j' oř/ břD tkb/ Bē;KB s' řřnkdk řkgdk j? sK ;fBk d/ fdšh iK ;edh j? ř; tKJ/ Tē tb/ id' sh; oh fXoK d/ řsikosh ns/ tgřoe okř ek-B ti' řřckřs eoB/ řD. ři; řes sh; oh fXoK ~ ngDk gř ořD dk wēk fdšK řktřk, sK Tē ;řs ftu gřEBk gšo fwBd d/ 30 fdBK d/ ndo-ndo bē ;fBk nřXekoh řJ; rō dk c?bk eořk, fe řJj ;fBk iK Tē dk eJh řžk d/ řojk j? iK Bjh. bē ;fBk nřXekoh ngD/ řJ; c?b/ dk fbyš ftu sh; oh fXoK ~ BřN; Gřřk ns/ Tē BřN; ftu řJ; rō dk řieo eořk, fe sh; oh fXoK ~ řJ; dk řž jk; b j? fe řJj řJ; c?b/ d/ řybkc gřj bř nghbř nEkoNř ~ nghb eo ;ed/ řB. (řJ; ;w/ dřkB ;fBk gřoEh ~ Bjh dDh j?).
- 20) fe;/ Bkrfoe ~ řJ; soř dh eJh th iKDeKoh Bjh fdšh řktř ři; d/ fdš/ iKd s/ Gkos dř dh gřřšK, ;přynk, řJe;kosk, oDrBřse-ftřřnkřBe iK nkofEe řžšK dř/ dřK d/ Bkb skřęks *s/ n; o gžk j? iK fe;/ řpw dh řē; řJN řžh j? i' ;fBk dDh ;řd iK fe;/ řřXřB ;Gk d/ ;BwřB dh řřxřK j? iK wsoh gřoFd d/ ekřks, ;wř - eřřBN wřonk ;eřok ns/ řb dř/ nřXekohřk dhřk řřuko uouktk řB.
- 21) fe;/ Bkrfoe ~ řJ; soř dh eJh ;fBk iK iKDeKoh Bjh fdšh řktř ři; řJřh ;fBk fe;/ ndkbs, NořřTBb tb' yřk; k eoB s' wBk iK yřk; k eoB s/ ndkbs dh nřwřBBk j? fe;/ dř/ wře dh ;eoKo tb' Go'; řžš řwbh j? řJj ;fBk i' yřk; k eoB Bkb fe;/ nkdwř dh řřdřh iK Tē dh řřse ;přynk ~ ysok řř. řJj ;fBk dk yřk; k eoB *s/ fe;/ nř/ ;oř dh gřřukB eořk dř/ i' fe;/ ek-B dh gkbDk eořk řD bJh iK ngDh ;přynk řžš, řřwřk ofřDk ukřřk řř/ iK ukřřk řř/ řJj ;fBk ři; dh yřk; k eoB *s/ fe;/ řcsřř dh ekotřh iK fe;/ ngokřh *s/ wēdwk ubřD iK řřřsko eoB dh ekotřh ~ Xēk břř. go nro řJj ;fBk 20 ;kb s' gřjBK řgoh řJh j? iK řd ftu nkřh j? sK ;fBk dDh gřřh.
- 22) id řē ;woE nřXekoh ~ řJ; rō dh ř; bř BK ř' řktř řJ; dk yřk; k eoBk tř/ bē řžš d/ gř ftu j? fe;/ Bkrfoe ~ řJ; soř dh eJh th ;fBk iK iKDeKoh Bjh fdšh iK ;edh i' tgřoe řb *s/ řřs iK tgřoe Gd iK pXe ;řřh j? ns/ řiBř dk yřk; k eoB Bkb fe;/ řři/ gřřk d/ gřř: řřřk dh ;řřh ~ Bē;KB řř/ iK řJj ;fBk i' fe;/ eb fe;/ gřř/ dh řJj Bkb řJe řřs ořD d/ řřřřř ti' wřř j?
- 23) ukř/ eJh th fe;/ soř dk řřo dř; nk eKoB feř BK řř/ nro ;fBk fdšh iKd ftu řBřřs, ;fBk dh ;přynk eb' řřnkdk řkgdk j? sK řřGkr ukř/ sK fe;/ th soř dh ;fBk dk yřk; k eo ;edk j? řJ; ftu fe;/ th soř dh eJh ořktN Bjh j? řh.
- 24) go bē ;fBk nřXekoh, gřEBk gšo řřu' řJj řžk ři; dh ;fBk fdšh iK ;edh j? ns/ ři; dh ;fBk Bjh fdšh iK ;edh j? řř dh řř eořk ns/ řJj řžk ři; dh ;fBk ek-BB fdšh iK ;edh j? řB/ řžř/ dh ;fBk fdšh iKdh bē ;fBk nřXekoh ~ bkiwř j?
- 25) nro eJh foekov řřř j? iK řwb Bjh řojk sK řē tb/ řē dh gřb; řogōN doi eořk řDh ukřřh j? Bjh sK ;fBk nřXekoh *s/ iKd pM e/ řřřřk eoB dk řBřřw řBřřko břk ;edk j? s/ řJ; dh itkp dD dh řřřřk bē ;fBk nřXekoh dh pDrř, pñk ftu foekov bG iKd *s/ řJ; dh řřs ns/ gřoEh ns/ gřb; ~ řřřřk eo' ns/ nřbř ekotřh dk řřřiko eo'. feBk gřkřk ořekov wř eřsk iK ;edk j+řJ; dh eJh řřdř Bjh j?
- 26) nro foekov řřGkr d/ ořk wřkpe ;w/ ř; o BřN eoBk j? sK ;woE nřXekoh dh wřřřh ftu řh foekov BřN eo' ns/ ekotřh dh gřh ns/ ;řh **foekov řř; gřb řogōN** gř/ řř Bkb ;řh; řh řřnko eo'. i' řwřk ;Ekřh řb s/ řřGkr d/ řoev ftu ofřDh ukř dh j? sK fe nro eJh řJ; ;w/ pko/ ;fBk wřř/ s/ řřGkr eb řē ;fBk d/ BřN eoB dk ;řh ;řs řř.
- 27) nro bē ;fBk nřXekoh gřoEh ~ eJh itkp Bjh řdřk iK řwE/ ;w/ d/ ftu gřoEh dh ř; bř řēř ;fBk Bjh wřřřh eotk řřk, sK řJj wřBřk řktř, fe bē ;fBk nřXekoh B/ ;fBk dD s' řJBeko eřk j?
- 28) id bē ;fBk nřXekoh tb' ;fBk dD s' řJBekoh eřh řktř sK ckw ř Jh ř řē; řus eoBk j? gřoEh ~ řJj dřDk iōř j? fe řJBekoh d/ fe eKoB řB ns/ řJ; řJBekoh d/ řřř feB/ ;w/ d/ ftu-ftu nghb eřh iK ;edh j? ns/ řJ; nghbř nEkoNř dk řřř fe j?
- 29) go nghb řD s/ řwřk bē ;fBk nřXekoh s/ řh Gko ns/ řřřřk j? fe řJj ;kps eo/ fe ;fBk BK dD: ř ;h.

BořřD dk nřXeko

- 30) nro eJh th ghoEh ftGkr d/ fe;/ th foekov ik BwB/ dk BolyD eoBk ukj j? sk Tj d/ ghoEBk gso fwbD d/ sps ik 30 fdBK d/ ndo-ndo ghoEh ~ fJ; dk fbysh ;dk fwsh ;wk ns/ ;EkB d/ fdnk dDk j? fBolyD eoB d/ d'okB gfjb/ 1 xN/ dk eJh youk Bjh bDk j? go Tj s' pknd jo 15 gdok d/ (ik 15 fwN d/ NjV/ d) 5 ogJ/ d/ fJ; kp Bkb ch; bDh j? ch; ghoEh Tj; tb/ Tj/ jh fe;/ th og ftu iwkw eotk ; edk j? BolyD d'okB be ; uBk nfXekoh ghoEh dh jo pDdh wdd eotk. ghoEh fi ; ; uBk dh ukj/ Tj; dh ngD/ ewo/ d/ Bkb cN' bD dk nfXekoh j? ghoEh BolyD d/ d'okB ik pknd ftu ngDh iops nBj; ko ; uBk dhnk s; dhe ; dk ekghnk dh pDdh ehws, Tj/ jh fe;/ th og ftu iwkw eotke/ sps bD dk nfXekoh j?

gfj bh nghb dk nfXeko

- 31) ghoEh ; uBk s' fJBeko jD *s/ ik pDd/ fdBK ftu ; uBk BK gags eoB ti' ik fwbh ; uBk ik be ; uBk nfXekoh d/ fe;/ th fbysh c? b/ s' ; sFN BK jD ekoB, Tj d/ 30 fdBK d/ ftu-ftu Tj; wfjew/ d/ be ; uBk nfXekoh s' Tj/ njB/ *s/ bJ/ jJ/ nfXekoh ~ gfj bh nghb dKJo eo ; edk j? go nro 30 fdBK s' db th j' ikdh j? sk Tj njB/ dk Tj nc; o fi ; ~ nghb ehsh rJh j? nro Tj ; sFN j? fe ghoEh ti' dbh d/ ikJi ekoB ; B, Tj nc; o, nghb ~ ; fteko eo ; edk j?
- 32) fJ; / soH nro fe;/ sh; oh fXok ~ ngDh fBi ; uBk ~ be ; uBk nfXekoh tb' ypk; k eoB dk nkdf gags jfJnk j't/ sk Tj th fJ; nkdf d/ 30 fdBK d/ ndo-ndo gfj bh nghb wfjew/ d/ be ; uBk nfXekoh s' Tj/ njB/ *s/ bJ/ jJ/ nfXekoh ~ dKJo eo ; edk j?
- 33) be ; uBk nfXekoh dk coi j? fe fi ; tb/ jh Tj ~ gfj bh nghb nEkoNh ngDk gy oJd bJh pOkdh j? sk Tj gfj bh nghb nEkoNh ~ gbk i b brkr/ ngDk gy gF eo/ ns/ i' th gfj bh nghb nEkoNh dk fbysh j ew fwb/ Tj d/ wskpe fpB fe;/ fJsoki ns/ nBdyh, sps ekotJh eo/.

d/ oh nghb dk nfXeko

- 34) nro ghoEh fco th ; sFN Bjh j? sk Tj ~ j e j? fe Tj gfj bh nghb nEkoNh dk c? bk dD ik fJ; c? b/ d/ ghoEh ~ fwbD s' 90 fdBK d/ ndo-ndo, gikp oki ; uBk efwFB, uxhrVQ ~ d/ oh nghb dKJo eo ; edk j? go nro 90 fdBK s' db th j' ikdh j? sk gikp oki ; uBk efwFB, uxhrVQ nro ; sFN j? fe ghoEh ti' dbh d/ ikJi ekoB ; B, gikp oki ; uBk efwFB, uxhrVQ nghb ~ ; fteko eo ; edk j? nro fJ; wkw/ ftu ; uBk sh; oh fXok Bkb ; pXs j? sk Tj fXok ~ th gikp oki ; uBk efwFB ; bD dk tkfip wek iop d'ark. go sh; oh fXok ~ ngD/ nkg gikp oki ; uBk efwFB ftu nghb dKJo eoB dk eJh ek-Bh j e Bjh j? ns/ BK jh be ; uBk nfXekoh ik gfj bh nghb nEkoNh ~ gikp oki ; uBk efwFB ftu nghb dKJo eoB dk nfXeko j?

fFekfJs dk nfXeko

- 35) fJ; d/ fJBtk gikp oki ; uBk nk: r dk fJj th ek-Bh coi j? fe Tj fe;/ th ftresh dhnk fJ; soH dhnk fFekfJs gags eo/ ns/ Tj; ftu SkBphB (fJBetk: oh) eo/ fi ; gko fe, nro eJh ftresh fe;/ be ; uBk nfXekoh ~ fJ; ekoB ngDk ghoEh gso dD ftu ; cb Bjh j' ; fenk fe fJ; ek-B jmk fJ; soH d/ fe; h nfXekoh dh ftGkr ftu fB: fsh Bjh ehsh rJh, ik ; jkJe be ; uBk nfXekoh B/ Tj; dk ghoEh gso ik nghb i' Tj; B/ be ; uBk nfXekoh ik gfj bh nghb nEkoNh ik oki ; uBk nk: r ~ nr/ s' bB ; h, bD s' fJBeko eo fdsk. fi ; ~ fJ; ek-B jmk fwb ; eD ; edh ; uBk s/ gJj d s' tkfink ehsk frnk. fi ; ~ fJ; ek-B jmk fwEh ; w/ ; hwk d/ ndo ; uBk gikp ik gJj dh ghoEh dk itkp Bjh fwfbnk. fi ; ~ ch; dh Tj oew uktPD bJh fejk frnk i' Tj; dh ; wM nBj; ko tkfip Bjh ; h. fi ; ~ fJj ftFtkF j? fe Tj ~ fJ; ek-B jmk fdsh rJh ; uBk nXph, r'wokyeb ik Mnh j? fe;/ j' b n? / wkw/ fJj v/ fJ; ek-B jmk foekov s/ gJj dh ghoEh ik gags eoB Bkb ; pXs j't/.

d/ oh nghb *s/ fFekfJs d'B' nbJr-nbJr Yr

- 36) eJh ghoEh ukj/ nghb ik ukj/ fFekfJs fe;/ th sohe/ ~ uD ; edk j? fJj d'B' nbJr-nbJr o; s/ jB. wkb: r ; gohw eoN ti' d'B' nbJr-nbJr Yr wB/ rJ/ jB. go ghoEh tb' fFekfJs dKJo eoB *s/ oki ; uBk nk: r dFh gJ/ ; uBk nfXekoh nk ~ f; oc i' pwbk ns/ wfjew/ ~ ekotJh eoB dh f; ckroF brk ; edk j? wphktik ns/ ; uBk dD dk nkdf torhnk okjsk Bjh fdshnk ik ; edh nk jB. go nghb dKJo eoB ftu i' pwbk, wphktik, wfjew/ ~ ekotJh eoB dh f; ckroF ns/ ; uBk dD dk nkdf torhnk ; kohnk okjsk ghoEh ~ oki ; uBk nk: r tb' fdshnk ik ; edh nk jB. ghoEh tb' oki ; uBk nk: r ftu fJe' wkw/ ftu fFekfJs ns/ nghb d'B' Bkb-Bkb ik nr/ fgs/ dKJo eh/ ik ; ed/ jB ns/ dBK ftu nbJr-nbJr fdshnk ik ; eD tkbhnk okjsk wrhnk ik ; edh nk jB ns/ Tj', fwb ; eD tkbhnk nbJr-nbJr okjsk jh oki ; uBk nk: r tb' fdshnk i' Drhnk.
- 37) oki ; uBk be ; uBk nfXekoh Tjgo ; kok Gko ns/ fi wtkoh j? ; jkJe be ; uBk nfXekoh ik gfj bh nghb nEkoNh ~ f; tkJ/ fJ; d/ fe Tj; s/ wfjew/ ~ ekotJh eoB dh f; ckroF oki ; uBk nk: r tb' ehsh ikt/ j' b eJh ekotJh Bjh ehsh ik ; edh. go be ; uBk nfXekoh ~ jo nghb tb/ gF jDk ns/ ngDk

gŷ ; kps eoB dh fiwtkoh j? ; kohnK ; iktk fi ; soŷ fe i pwbK, whktik ns/ wfjew/ ~ ekotJh eoB dh f;ckfoF b'e ; ŷBk nfXekoh ~ jh fdshnk iKdhnK jB. fi ; j' b' nfXekoh fi ; eb' sBks b'e ; ŷBk nfXekoh, wrh rJh ; ŷBk bD d/ bJh wdd wrdk j? Tj ~ th ** ; wfMnk b'e ; ŷBk nfXekoh** wfBnk iKdk j? ns/ Tj dh fe ; h TbxDK ti' Tj Bkb th oki ; ŷBk nk: r' tb' Tjh tosktk ehsk iktk i' sBks b'e ; ŷBk nfXekoh Bkb jDk ukjhdK ; h.

- 38) jo ; ŷBk nfXekoh dk coi j? fe Tj ; ŷBk nfXeko jmk fpBeko d/ fpB/ gšo d/ fwbfndk ; ko jh ckow ; ph ; Tj/ gŷoEh ~ o ; hd dt/. fpBeko Bkb gšo ftjko eoB tb/ jo gšo ofi ; Nov vke okjh Gŷ.

gfj bh nghbh nEkoNh dhnk ek-Bh fiwtkohnK

- 39) nghb fwbd *s/ Tj/ tb/ nghb dk nghb Bpo brkDk ; DtkJh dh sohe ; wk ns/ ; EkB wŷoo eoBk ; kohnK fXok fit/ nghb eosk, b'e ; ŷBk nfXekoh, sh;oh fXo iK fXok, ~ nghb dh ; DtkJh dk BfN ; Gŷ Dk fi ; ftu nghb ; BD dh fwsh ; wk ns/ ; EkB dk tōtk dDk ns/ fJ ; soŷ nghb fwbd dh fwsh d/ 30 fdBk d/ ndo-ndo jo jkbs ftu ; DtkJh gŷh eoe/ c? bk ; DkBk. gfj bh nghbh nEkoNh B/ nghb fwbd d/ 30 fdBk d/ ndo c? bk eoBk j? gfj bh nghbh nEkoNh B/ dBK iK ; ko/ gŷk ~ fbysh oŷ ftu fBFfus fwsh ; w/ ns/ ; EkB fB: s eoe/ pŷke/ Tj dK gŷ ; Dr/ ngD/ wfjew/ d/ gŷ s' fBogŷ j'e/ fbysh ns/ n? k c? bk dDk j? i' wj' pbdk bŷ/ ns/ gŷk ftukfonk bŷ/ fJ ; s' pknD gfj bh nghbh nEkoNh B/ ; ko/ gŷk ~ ngD/ j'ew dh fJē-fJē ekgh fbysh ngD/ d/ ysk ns/ wjo d/ fpBŷ fe/ ; wŷ s' Gŷ Dh j? gfj bh nghbh nEkoNh tb' eJh fbysh ekoB doi eoe/ j' b' 15 fdB dh SN d/ Bkb : fB fe finKdk s' finKdk 45 fdBk d/ ftu gfj bh nghb dk c? bk eoBk ioph j?

wfjew/ dhnk fiwtkohnK

- 40) ek-B d/ dkfJo/ ftu ofj dhnk jo Bkrfoe ~ ; ŷBk bD dk nfXeko j? ; ŷBk dD dk gŷk gŷ sB eoBk j?
- 41) jo ; oekoh ndkok ngD/ ; ko/ foekov fJē Yr Bkb ; ŷh pX ns/ tv-tv e/ fJ ; oŷ Feb ftu oŷrk, fijVk fJ ; ek-B ; ŷBk dk nfXeko jmk Bkrfoek ~ ; fXk dt/ ns/ fJj : ehBh pDKJ/ fe ; ko/ foekov fijV/ efgTNo ftu uVKJ/ iK ; eD bJh ; jh : r' jB, Tj ~ tkfip tes d/ ndo ns/ ngD/ nkofEe ; soŷk dh TgbpXsk d/ ftu, efgTNo ftu uVKJ/ ns/ ; ko/ dF d/ efgTNo-BNtoe i' nbŷ-nbŷ f ; ; Nwk Tjō jB, Tj Bkb iV/ sk fe fJ ; soŷ d/ foekov *s/ gŷj ftu bek ~ ; fXk j'.
- 42) ; ŷBk d/ nfXeko ek-B gk ; jD dh fwsh 15 iB 2005 s' 100 fdBk d/ ndo-ndo ftGkr ngD/ jmk nKTd/ jo dco, gŷk fBe pŷk, wfjew/ ftu finKdk s' finKdk fJ ; soŷ fJB/ e/ b'e ; ŷBk nfXekoh fB: ŷs eoBk fiB/ fe bek ~ fJ ; ek-B jmk wrh ; ŷBk wj Jhnk eotkTD bJh ioph jD.
- 43) jo ; p-vthiB *s/ fJē ; jkfJe b'e ; ŷBk nfXekoh fB: ŷs eoB i' iBsk eb' ; ŷBk gŷs eoB bJh fwbd gŷEBk gšo ns/ nghbK ~ gŷs eo/ ns/ Tj gŷEBk gšok ns/ nghbK ~ ; pXs nfXekohnK tb sps sŷ.
- 44) brksko ngD/ nkg ngDhnK ; kohnK ; ŷBktk i' fe fJ ; ek-B dhnk Xlok 4(1)(ph) jmk dŷ Dhnk jo Tj ; ŷBktk iBsk ~ yŷ/ sŷ *s/ gŷk eoB bJh fJBNoBN ; wŷ nbŷ-nbŷ ; uko wXwk okjh yŷk ; k eo/ sk i' iBsk ~ ; ŷBk gŷs eoB bJh fJ ; ek-B dh tos' eoB bJh xN s' xN iops gt/.
- 45) Tj jo ; ŷBk i' Xlok 4(1) jmk yŷk ; k eoBh j? Tj ~ finKdk s' finKdk fJ ; soŷ s/ fJ ; sohe/ Bkb tfvnk ikt/ fe Tj iBsk sŷ gŷj : r' j' ikt/.
- 46) jo ; wrh (; ŷBk dk Gŷko) ~ bkrs, gŷkt yŷoh Gŷk ns/ Tj yŷo d/ ; G s' findk ; uko wXw ~ fXnkB ftu oŷfdnk tfvnk ikt/ s/ ; ŷBk fiB j' ; e/ fJbēNofBe cŷwN (efgTNo Gŷk) ftu oki ; ŷBk nfXekoh eb n ; kŷh Bkb gŷj : r, fijVh fe fpBŷ wŷ s' (wŷs) iK f ; oc SgkJh d/ wŷ i' fB: s ehsh ikt/ iK fi ; soŷ d/ oŷ ftu j? Tj d/ wŷ ftu TgbpX jDh ukjhdh j?
- 47) Tj ; ko/ rŷ ; oekoh ndko/ i' f ; X/ iK rŷ-f ; X/ oŷ ftu fe ; / ; oeko eb' wjŷt gŷB ftŷh ; jkfJsk bŷ/ jD Tj th ; ŷBk nfXeko ek-B d/ dkfJo/ ftu nKTd/ jB ns/ Tj ~ th fJ ; ek-B dh Xloktk dh gkbDk eoBk ioph j? ns/ Tj th fJ ; ek-B d/ jmk pŷ/ jB.
- 48) ; ŷBk d/ nfXeko ek-B d/ Bkb BEh dŷh ; ŷh ftu doFkJ/ ; oekoh ftGkr fJ ; ek-B d/ dkfJo/ s' pŷjo oŷ/ rJ/ jB, ekoB fJj ndko/ dF dh yŷhnK ; tktk ns/ ; pŷFk ; tktk Bkb ; pXs jB ns/ fJB dh ; ŷBk dk yŷk ; k dF dh fjckis ~ ysok gŷk eo ; edk j? go fJB ftu th nro eJh ; ŷBk fGfNkuko iK iK iK wŷBt nfXekoB Bkb ; pXs j? sk Tj ; ŷBk iop bhsh iK ; edh j?
- 49) ftGkr ckow ; ; h ; s/ ; ŷBk nfXeko jmk ngD/ swkw fwbd ; ŷBk dh wr eoB tkb/ fpB/ gšok dk tōtk oŷrk ns/ gŷs ehshnk ; kohnK ch ; k ckow ; nŷ ; dh Feb d/ eF ofi ; No ftu doi eŷrk.